

influențează opinia factorilor de decizie. Datele au fost colectate în perioada ianuarie-aprilie 2022. *Metodele studiului:* istorică, statistică, comparativă, analitică, grafică.

Rezultate obținute. Evaluarea cunoștințelor părinților referitor la procesul de diversificare a alimentației a copiilor până la vârsta de 3 ani relevă lacune ce țin de definirea diversificării, vârsta recomandată de inițiere a diversificării, frecvența introducerii alimentelor noi pe săptămână, ceea ce poate duce la apariția problemelor de creștere a sugarului.

Majoritatea respondenților cunosc despre riscurile care pot apărea în cazul unei diversificări incorecte la copil: 56% cunosc despre obezitate, 45% – despre malnutriție. Cercetarea a demonstrat că 8% din cei chestionați introduc alimentele până la vârsta de 6 luni, deși susțin alăptarea exclusivă la sân în primele 6 luni de viață în proporție de 99 %. Cu referire la actorii implicați în diversificarea alimentației copilului, doar 26% din respondenți au afirmat că în acest proces participă celălalt părinte, 12% – medicul de familie, urmat de asistenta medicală de sector - 5%, ceea ce denotă o implicare consultativă minoră a cadrelor competente în domeniul diversificării.

Dificultățile identificate la diversificare au fost condiționate în 42% din cazuri de atitudinea copilului care refuză alimentele propuse, 20% – de lipsa surselor de informare, iar în 21% de situația financiară precară a subiecților intervievați, care au considerat că procesul de diversificare este unul costisitor.

Există rezerve la capitolul cunoștințe privind sursele de informare privind subiectul cercetat, astfel 55% de părinți utilizează informația de pe rețelele de socializare și doar 33% solicită sfatul cadrelor medicale, de unde ar putea primi o informație mai veridică, regretabil este faptul că rețelele de socializare sunt o sursă informativă decisivă pentru părinți.

Concluzii. Deși la etapa actuală este studiată și argumentată tema alimentației corecte a copilului de 0-3 ani, există dificultăți de aplicare practică a procesului de diversificare, condiționate de: informarea defectuoasă a părinților, lipsa surselor de informare veridice bazate pe dovezi și de starea social-economică precară existentă la momentul actual în țară. Cadrele medicale nu sunt sursa principală de informare a părinților privind diversificarea alimentației copilului sub 3 ani. Existența recomandărilor organizațiilor internaționale în domeniul sănătății cu referire la implementarea corectă a diversificării alimentației copilului până la 3 ani nu sunt respectate și aplicate practic de către părinți, fapt ce îngreunează prevenirea și combaterea malnutriției, morbidității psihosomatice și motorii inclusiv a mortalității în perioada copilăriei timpurii.

Cuvinte cheie. Copii până la 3 ani, părinți, alimentația, atitudine, diversificare, cunoștințe nutriționale, obiceiuri alimentare, alimente recomandate.

CONCLUZAREA SERVICIULUI DE SUPRAVEGHERE DE STAT A SĂNĂTĂȚII PUBLICE CU ASISTENȚA MEDICALĂ PRIMARĂ LA NIVEL TERITORIAL

Alexandr CORNEI

Oleg LOZAN

Scopul. Evaluarea practicilor de conlucrare intra-sectorială a Serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice (SSSSP) cu asistența medicală primară (AMP) la nivel teritorial, pentru elaborarea recomandărilor de îmbunătățire a interacțiunii acestor servicii.

Obiective. Analiza experienței internaționale și naționale privind interacțiunea intra-sectorială, a serviciilor responsabile de supravegherea în domeniul sănătății publice cu prestatorii de asistență medicală primară la nivel teritorial; analiza practicilor existente de conlucrare a specialiștilor din cadrul SSSSP cu AMP la nivel teritorial; viziuni de dezvoltare a cooperării intra-sectoriale în domeniul sănătății publice din punctul de vedere a factorilor de decizie din AMP și SSSSP; elaborarea recomandărilor pentru îmbunătățirea conlucrării dintre Serviciul de supraveghere de stat a sănătății publice cu asistența medicală primară.

Materiale și metode. Tipul de studiu mixt: Componenta calitativă – interviuri în profunzime (nr. 14) cu managerii CSP și AMP. Partea cantitativă – aplicarea chestionarului elaborat în interesul studiului specialiștilor din cadrul SSSSP și medicilor de familie din cadrul AMP (eșantion: 629 de persoane). *Metodele studiului:* istorică, statistică, comparativă, analitică, grafică.

Rezultate obținute. Managerii au apreciat conlucrarea serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice cu asistența medicală primară la nivel teritorial ca nesatisfăcătoare, menționând că există loc de mai bine și că este nevoie de mai multă deschidere și comunicare, implicare și dăruire din ambele părți. Ultima reformă a Serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice (anul 2018) prin crearea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică cu zece Centre de Sănătate Publică teritoriale a influențat negativ anume în teritoriile administrative arondate Centrului de Sănătate Publică teritorial. Respondenții au accentuat că alerta pandemică provocată de infecția COVID-19 a influențat implicarea mai activă și a servit drept catalizator pentru îmbunătățirea conlucrării intra-sectoriale.

În studiul cantitativ, aproximativ jumătate din respondenți (49,1%) au răspuns că există bariere în conlucrare, iar principalele bariere menționate au fost: viziuni diferite (61,7%), cunoștințe insuficiente la capitolul sănătate publică (47,1%), cadrul legal (42,6%) și cadrul motivațional (35,50%). Aproximativ jumătate din respondenți (48,30%) consideră că diminuarea barierelor cere implicarea de la nivel central, pe când aproximativ o treime (37,5%) au menționat că nu este nevoie de aceasta și 10,97% din respondenți au răspuns că nu cunosc dacă este sau nu necesară implicarea de la nivel central. Respondenții au avut păreri diferite ce țin de factorul de coordonare la nivel teritorial, dacă unii respondenți au menționat că factorul de coordonare este consiliul raional în frunte cu președintele raionului (21,3%), atunci alți respondenți au menționat Comisia extraordinară de sănătate publică (19,6%), Comisia pentru situații excepționale (17,7%), Consiliul teritorial de sănătate publică (19,6%), iar 61% au optat pentru toate variantele de răspuns. Respondenții în proporție semnificativă consideră cadrul legal ca fiind prea complicat, deoarece sunt prea multe acte normative care se suprapun, plus rapiditatea cu care acestea se modifică.

Concluzii. Conlucrarea dintre AMP și SSSSP este nesatisfăcătoare, drept confirmare fiind barierele invocate de reprezentanții ambelor grupuri. Pentru îmbunătățirea conlucrării intra-sectoriale măsurile menționate de respondenți sunt: deschidere dinspre ambele părți, instruirei comune, comunicare eficientă, asigurarea cu cadre conform necesităților, dotare și finanțarea echitabilă.

Cuvinte cheie. Conlucrare intra-sectorială, serviciul de supraveghere de stat a sănătății publice, asistență medicală primară, bariere.